

Aan de leden van de Raad & Provinciale Staten

Groningen, 9 mei 2017

Betreft: aanvullende informatie bijeenkomst stand van zaken nieuwe schadeprotocol

Geachte heer, mevrouw,

U bent middels een brief van uw burgemeester uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst over de stand van zaken van het nieuwe schadeprotocol. De gezamenlijke burgemeesters hebben hierom verzocht en de NCG is bereid gevonden hieraan gehoor te geven. In de brief wordt u alvast schriftelijk geïnformeerd over de stand van zaken tot dat moment – 26 april jongstleden.

Volgens de brief wordt u *“geïnformeerd over de gebeurtenissen van de afgelopen weken in het gaswinningsdossier als het gaat om schade en de stand van zaken rondom het protocol.”*

Hoewel dat natuurlijk een prima service is van de NCG en de burgemeesters hebben wij gemeend u misschien nog aanvullende informatie te kunnen verstrekken. Zodat u een nog completer beeld heeft ter voorbereiding op de informatiebijeenkomst op donderdagavond 11 mei.

Wij maken ons grote zorgen over de Groningers. Over hun machteloosheid en eenzaamheid in langdurige schadetrajecten. Over de ingrijpende versterkingsoperatie. Over de verwoestende effecten daarvan op sociale structuren. En zelfs over de steeds fellere tegenstellingen die binnen dorpsgemeenschappen ontstaan – tussen dorpingen met en zonder schade. Tussen dorpingen die de strijd aangaan en burens die zich erbij neer hebben gelegd. Tussen dorpingen die hun brood ermee verdienen en anderen die het geld en energie, véél energie, kost. Tussen dorpingen die weg willen en zij die dat niet begrijpen. Pastors trekken aan de bel, huisartsen zijn bezorgd en zelfs sportclubs melden de eerste incidenten. Dit is Groningen niet meer.

Maatschappelijk draagvlak

In het hele proces hebben wij een rol in de zogenoemde ‘maatschappelijke stuurgroep’, een overlegorgaan met de NCG. Daarnaast is er een ‘bestuurlijke stuurgroep’ waarin de overheden functioneren. In wezen is dat het samenwerkingsverband NCG: bestaande uit Rijk, provincie en gemeenten.

Het belang van maatschappelijk draagvlak wordt door iedereen onderkend. Maar wij denken dat het een foute veronderstelling is om dat draagvlak alleen bij ons te zoeken. Juist ú als gemeenteraadsleden heeft daar ook een belangrijke rol in! Uiteindelijk bent ú de direct gekozen volksvertegenwoordiging. Wij kunnen niet meer zijn dan uw oren en ogen in de maatschappij. Wij kunnen signaleren en zaken onder uw aandacht brengen. En dat is precies wat wij hier doen. Uiteindelijk is het aan u, met uw colleges, om uw inwoners te vertegenwoordigen.

Schadecontour

Als aanleiding voor zijn brief schetst de NCG de situatie rond de (voormalige) schadecontour. Een fenomeen waartegen maatschappelijke organisaties al jaren scherp hebben geageerd. Onder die maatschappelijke druk is de NAM, na jaren traineren, in september vorig jaar alsnog begonnen met schadeinspecties in het gebied buiten de zogenaamde contour. Ze hebben dat echter niet zomaar gedaan. NAM heeft Witteveen&Bos gevraagd om met een totaal nieuw, speciaal hiervoor ontwikkeld, model te komen dat tevens zou functioneren als “pilot” voor de schade afhandeling in het hele gebied.

Dat heeft ons erg overvallen toen we hiermee door de NCG in september vorig jaar werden geconfronteerd. We zaten op dat moment midden in een intensief gesprek met de NCG over een nieuw schadeprotocol en deze pilot – waarover in de voorbereiding met niemand is gesproken – doorkruiste dat gesprek volledig. Nog los van deze grove processchending hadden wij ook grote vraagtekens bij de voorgestelde aanpak. Zo vonden wij de vraagstelling in de kern verkeerd; naar onze mening had die moeten zijn: *Kan worden uitgesloten dat de schade is veroorzaakt door gaswinning?* In plaats daarvan ging Witteveen&Bos aan de slag met de centrale vraag: *“Ga na wat de meest aannemelijke oorzaken van de schade zijn, waaronder eventueel aardbevingsschade.”*

Voor een buitenstaander misschien een subtiel verschil, maar ingewijden weten dat het verschil cruciaal is. Ook was in september al duidelijk dat tegen de rapporten geen andere dan de voorgeschreven second-opinion mogelijk zou zijn. Een marginale toetsing door ingehuurd schadepanelen in plaats van een zelf gekozen contra-expert die een eigen inspectie uitvoert. Wij vonden dit een forse verslechtering van de rechtspositie van de gedupeerden.

Het Groninger Gasberaad en de Groninger Bodem Beweging staakten op dat moment de verdere overleggen met de NCG over het nieuwe schadeprotocol. Als dergelijke ingrijpende interventies op het schadeproces gewoon kunnen plaatsvinden, buiten ons overleg om, dan heeft dat overleg niet zoveel zin meer.

De W&B rapporten, zo werd de bewoners bezworen, zouden allemaal in januari 2017 gereed zijn. Dat werd uiteindelijk eind maart. De conclusie voor alle rapporten (ook voor die pas weken later nog bij bewoners binnen zouden komen) was éénduidig: nergens wordt gaswinningschade erkend. Van de 33.877 scheuren is er niet één die zelfs maar verslechterd kan zijn vanwege de gaswinning...

Laat dat even op u inwerken.

In de brief die u heeft ontvangen wordt gesteld dat het weliswaar niet uitgesloten kan worden – er resteert een kleine kans dat een beving toch het laatste tikje kan hebben gegeven dat heeft geleid tot schade – maar dat **het CVW** (?? Dat was toch een uitvoeringsorganisatie?) op basis van de rapporten **besloten heeft** geen schade als gevolg van mijnbouwactiviteiten te erkennen.

Dat bevreemdt ons allemaal in hoge mate. “We kunnen het weliswaar niet uitsluiten maar we erkennen het toch niet.” Met het inmiddels wettelijk vastgelegd bewijsvermoeden in het achterhoofd vinden we dit een onbegrijpelijke, dubbele boodschap. Nu is het tóch weer aan de gedupeerden om zelf te bewijzen dat de schade wel degelijk gerelateerd is aan gaswinning/mijnbouwactiviteiten! Terwijl de NCG in dezelfde brief ook stelt: *“Met de huidige kennis en wetenschap is dit echter niet vast te stellen.”* Met andere woorden: we zullen het niet zeker kunnen vast stellen maar dat is dan pech voor de gedupeerden.

Voor ons is dat onacceptabel. NAM en EZ hebben decennia lang verzuimd grondig onderzoek te doen, meetnetwerken in te installeren, ondergrond te monitoren, enzovoort. Erger nog, tot op de dag van vandaag komt dat maar moeizaam tot stand (zie OVV-rapport dd 30 maart 2017). En nu zou het gebrek aan kennis afgewenteld worden op de burgers? Dat vinden wij principiële onjuist!

Maar ook binnen de huidige kennis en wetenschap is er af te dingen op de rapporten van Witteveen&Bos. De suggestie die herhaaldelijk wordt gewekt alsof dit waterdichte, wetenschappelijk onomstreden rapporten zijn, is onjuist. Diverse wetenschappers en deskundigen zetten vraagtekens bij de door W&B gehanteerde methodiek. Zie bijvoorbeeld de brief van ing. Willem Meiborg, gepubliceerd in het Dagblad van het Noorden d.d. 6/5/17. Als bijlage meegezonden.

Naar nieuw schadeprotocol

Het moge duidelijk zijn: voor ons is de proef volledig mislukt. We vinden dan ook dat de elementen van deze proef geen vervolg verdienen in een nieuw schadeafhandelingproces voor het hele gebied.

In de brief die u heeft ontvangen worden drie elementen genoemd:

- *'Alle schades in de woning zijn opgenomen, ook de niet gemelde schades.'* Het is maar de vraag hoe dat is uitgepakt. Door ook schades mee te nemen die door bewoners helemaal niet gemeld zijn als mijnbouwschade vertroebelt het beeld en komen andere oorzaken mogelijk sneller in beeld. Door het zo te doen, doe je ook iets met bijvoorbeeld statistiek en waarschijnlijkheid.
- *'Het geheel is beoordeeld inclusief een vragenlijst aan bewoners en het horen van diens beleving en ervaring'.* Dit heeft in geen enkel geval een doorslaggevende rol gespeeld. Ongeacht de eigen beleving en overtuiging van de bewoner is het oordeel overall hetzelfde: geen mijnbouwschade. Overigens was de vragenlijst er vooral gericht op het vinden van andere mogelijke oorzaken: heeft u bomen gekapt, sloten gedempt, enz.
- *'Tijdens de proef heeft een begeleidingscommissie meegekeken'.* Tja. Met alle respect voor onze burgemeesters, wij denken niet dat zij voldoende in staat zijn technisch tegenwicht te bieden. En wij vragen ons af wat hun inzet en kader precies geweest is. Uiteindelijk geven zij aan dat zij een 'verbetering van methodiek alleen haalbaar achten als eerst ruimhartig wordt afgerekend met het verleden.' Wat bedoelen ze daar eigenlijk mee? Een methodiek die niet leidt tot het uitsluiten van gaswinningschade een *verbetering* noemen, als het verleden maar wordt opgelost? Wij hebben er moeite mee om deze redenering te volgen.
NB Ook het Gasberaad heeft na een zware, interne, afweging een lid voor de begeleidingscommissie geleverd. In tegenstelling tot de GBB die vanaf het begin niets met dit traject te maken wilde hebben. Het Gasberaad heeft gemeend haar goede wil te moeten tonen maar wel onder het voorbehoud dat we ons daarmee op geen enkele manier op voorhand aan de uitkomsten van de proef wilden commiteren. Dat heeft de NCG herhaaldelijk toegezegd en dus voelen we ons volkomen vrij ons kritisch standpunt te verkondigen. Ondanks de suggestie die wordt gewekt dat wij wel degelijk, door mee te denken, ook akkoord zijn..

'Schone lei'

De aanbeveling van de (gedeeltelijke) begeleidingscommissie om *"de verbetering van de methodiek gepaard laten gaan met een ruimhartig afrekenen met het verleden"* is vertaald in een 'schone lei' aanpak. Het staat niet voor niets tussen aanhalingstekens. In de brief wordt het in de eerste zin ook al gerelativeerd tot *"een zo schoon mogelijke lei"*. Het komt erop neer dat alle afgewezen schademelders een voucheraanbieding krijgen van 1500 euro voor het herstellen van schade. Dat is hooguit een gebaar, het is géén schone lei!

U vindt ons misschien ondankbaar?

Maar wat zou u uw buurman in zo'n geval adviseren? Hij heeft tenminste voor 6.000 euro schade, heeft bevingen gevoeld, gezien dat de schade daarna is ontstaan. En hij heeft een rapport in huis dat er van alles en nog wat bij haalt waar hij niks mee kan. Moet hij de voucher accepteren en daarmee akkoord gaan/erkennen dat hij géén mijnbouwschade heeft? Moet hij een 'second opinion' traject in waar vrijwel zeker geen andere conclusie uitkomt? Waarna hij naar de arbiter mag met twee rapporten die alle andere mogelijke oorzaken aannemelijk maken?

Stel dat we kunnen aantonen dat de W&B-rapporten gebaseerd zijn op aannames? En dat andere aannames tot andere conclusies kunnen leiden? Wat dan?

Samen staan we sterker!

Wat als het artikel van ir. Meiborg (zie bijlage) inderdaad hout snijdt? Moeten we dan 1.600 gedupeerden een individuele rechtzaak laten voeren? Ziet u het voor zich? Of moeten we zoeken naar een collectieve, andere oplossing?

Wij willen graag die andere oplossing. Maar daarvoor hebben we ook u nodig! Daarvoor moet de regio gezamenlijk een vuist maken. Samen op zoek naar een acceptabele oplossing; een échte schone lei en een échte nieuwe start.

Nieuw schadeprotocol

De burgemeester/NCG verwees er al naar in zijn brief: er was onrust over het nieuwe schadeprotocol. Wij hadden namelijk sterk de indruk dat het nieuwe protocol gebaseerd zou worden op het W&B traject. Dat was immers van meet af aan de bedoeling? Het was nadrukkelijk opgezet als proef om vervolgens in het hele gebied te implementeren. Hoewel de NCG steeds heeft benadrukt dat het om een 'open proces' zou gaan, suggereerden de documenten anders. Met de brief van minister Kamp als druppel. Daarna is ons opnieuw verzekerd dat we een 'open proces' in zouden gaan, de brief had "onbedoeld" tot ophef geleid. Uit de naar RTV Noord uitgelekte interne emails van het CVW bleek vorige week dat ons wantrouwen bepaald niet ongegrond was. Het CVW wilde bezig met de voorbereiding van de implementatie van W&B. Het gaat er niet om dat wij gelijk hadden, het gaat er ook niet om dat er een 'open proces' moet komen, het gaat erom dat we nu eindelijk de kans hebben om een streep te gaan zetten onder het verleden. Die kans moet benut worden! Samen met de GBB hebben wij een voorzet gedaan voor hoe we wél schadeafhandeling met draagvlak kunnen organiseren. U heeft dit vorige week ontvangen.

Waarom deze brief aan u?

Wij doen een dringend beroep op u: verdiep u in deze kwestie(s), luister naar uw inwoners en kijk of u oprecht tot het oordeel kunt komen dat er in het zogenaamde 'buitengebied' werkelijk geen enkele scheur is te vinden die zelfs maar verergerd kan zijn door de gaswinning. Is dat de methode die u wilt toepassen in uw gemeente? Is dat de methode die u uw buurgemeente gunt?

Groningen verdient beter. Niemand heeft hier om gevraagd. Groningen is ongewild een wingest worden waar heel Nederland van heeft geprofiteerd. Het wordt tijd dat deze ereschuld wordt ingelost.

Wij willen graag de handen in één slaan. Gedupeerden, wij, u, uw burgemeesters, de provincie, kortom: Groningers. De NCG alleen kan dit niet voor ons regelen. Dat zullen we zelf moeten doen door de formerende partijen in Den Haag eensgezind en éénduidig te laten weten: Tot hier en niet verder!

Wij hebben een Nationale Delta Aanpak nodig, conform de aanbeveling uit het onderzoek van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid. Een integrale aanpak van schadeherstel, versterken, woningmarkt, herstructurering op onderdelen, en sociaal en economisch perspectief. De huidige aanpak is te gefragmenteerd en te weinig vanuit een visie op de toekomst (zegt ook de Onderzoeksraad voor de Veiligheid). Er moet een Delta Commissie komen, boven alle partijen, met visie en integrale uitvoeringsprogramma's. Dat gaat niet vanzelf gebeuren. Als we niks doen gebeurt het zeker niet. En voor de duidelijkheid: níet de technuten en ook níet de juristen gaan deze problemen voor ons oplossen. Alleen politieke wil op alle niveaus kan hier werkelijk iets voor de Groningers betekenen.

Daarom ondersteunen we de dringende oproep die burgemeester Van de Nadort afgelopen weekend deed:

Sta op voor de Groningers!

Samen staan we sterker!

Wij weten niet of wij u hiermee voldoende hebben geïnformeerd. Wij staan open voor het gesprek en zijn altijd bereid onze standpunten en inzichten nader toe te lichten. U kunt ons bereiken via: welkom@gasberaad.nl of 06 1506 8162.

Met vriendelijke groet,

Jan Wigboldus, voorzitter Groninger Gasberaad
Susan Top, secretaris Groninger Gasberaad
Jan Boer en Jan Bessembinders, Groninger Dorpen
Theo Hoek, directeur Libau
Rinze Kramer, directeur Woningbouwstichting Wierden & Borgen
Ate Kuipers, Platform Kerk & Aardbeving
MARIKE Langebeek, FNV
Herman Rinket, MKB
Peter Rozema, CNV
Anneke Schäfer, directeur Natuur & Milieufederatie
Nely Schutte, LTO Noord
Ynse de Vries en Martin Franken, HPAG
Sjoerd Wind, VNO-NCW Noord
Cor Zijderveld, SB Eemsdelta